

HEMBYGDEN

Medlemsblad för
Upplands Väsby Hembygdsförening

Nr 3 September 2015
Årgång 44

Innehållsförteckning

Hembygdsföreningen går över till ny hemsida.....	3
Ur Göran Strömbecks noteringar.....	5
Gamla Väsby	7
Brominnen och tankar om vatten.....	10
”Stadsmässigt kvarter med blomstrande åläge”	12
Pappa har också en dag.....	13
Illustrerade ordspråk och talesätt	13
Gamla Marieborg	14
Barndomsminnen från Solbacka	15
Våra båtsmän	17
Namn och adress	18
Karlsson	18
Bli medlem.....	19
Lästips för höstkvällar	21
Almqvistaren.....	21
I backspegeln	22
Något om allmogesmide	27
Ur Inga Lundgrens memoarer	29
Lediga platser.....	30
Ordspråk efter Gammel-Anna	31
Korsord	32 - 33
Hyr lokal med atmosfär	34

För innehållet i artiklarna svarar respektive författare.

Utgivare: Kjerstin Björkman. Layout: Webmaster UVHBF

Där inget annat anges, har fotona tagits av Leif Welander

Tryck: Trycksmedjan AB. Tryckt med miljövänliga färg- och pappersval i 700 ex.

Hembygdsföreningen går över till ny hemsida.

Sveriges Hembygdsförbund tillhandahåller en tjänst - eller plattform om man så vill - som ger Sveriges hembygdsföreningar möjlighet, att på ett enkelt sätt utveckla och presentera sina hemsidor.

Det finns flera anledningar till detta. Förbundet strävar efter att de olika föreningarnas hemsidor ska ha ett någorlunda enhetligt utseende. Föreningarna skall inte heller vara beroende av att ha en person med "hemsideskompetens" i föreningen.

Även i de fall då föreningarna har tillgång till medlemmar med webberfarenhet, är det oftast så, att dessa medlemmars möjlighet att "hänga med" i den snabba IT-utvecklingen är begränsade då de i de flesta fall lämnat det aktiva arbetslivet bakom sig och inte via sina IT-befattningar får en automatisk uppdatering av nyheter.

Webbläsarnas utveckling går också mot ett allt säkrare sätt att läsa hemsidor och därmed förändras förutsättningarna för kodarbetet. Likaså sker en anpassning av läsarna till olika typer av utrustning. Dagens användare förlitar sig i allt ökande omfattning på s.k. smartphones och läsplattor med olika opera-tivsystem som ständigt utvecklas och uppdateras.

Förbundets standardisering omfattar också de olika föreningarnas hemsidesadresser. Aktuell förening får en enkel adress som:

www.hembygd.se/föreningens_namn.

Vår egen adress blir således:

www.hembygd.se/upplands-vasby

För besökarna finns nu också möjlighet att välja större text på sidan samt även att få texten uppläst för sig vilket ökar sidan tillgänglighet.

Föreningens adress är sökbar på Förbundets hemsida. På samma sätt kan man söka andra föreningar som intresserar.

Vårt årsprogram finns nu i en aktivitetskalender där föreningens aktiviteter blir sökbara på såväl regionalt förbunds sida som

riksorganisationens. Besökaren kan söka via karta eller aktivitetstyp.

Det är vår övertygelse att den plattformsbaserade hemsidan skall ge samma service och information som vår tidigare, egenutvecklade hemsida gjort under många år.

Klicka gärna runt lite på den nya sidan för att bekanta dig med innehållet. Vi hoppas och tror, att du ska uppskatta hemsidans utformning. Vi reserverar oss dock för att smärre avsteg från dagens utformning kan komma att behöva göras, allteftersom förbundet och vi själva ser den nya sidans förutsättningar och möjligheter.

De besökare som klickar på den tidigare webbsidans adress, möts nu av en tillfällig hänvisningssida (se nedan) som i korthet återger det här ovan skrivna, samt innehåller en länk till den nya hemsidan.

Kjerstin Björkman
Ordförande

Upplands Väsby Hembygdsförening
Hembygdsföreningen byter hemsida!

Upplands Väsby Hembygdsförening byter hemsida

Sveriges Hembygdsförbund (SHF) tillhandahåller idag en tjänst - eller plattform - som man så vill - kan ge sina hembygdsföreningar möjlighet att på ett enkelt sätt utveckla och presentera hemsidor.

Det finns flera anledningar till detta. Förbundet strävar efter att de olika föreningarnas hemsidor ska ha ett någorlunda enhetligt utseende. Föreningarna skall inte heller vara beroende av att ha en person med "hemsideskompetens" i föreningen.

Även i de fall då föreningarna har tillgång till medlemmar med webberfarenhet, är det oftast så, att dessa medlemmars möjlighet att "hänga med" i den snabba IT-utvecklingen är begränsade då de i de flesta fall lämnat det aktiva arbetslivet bakom sig och inte via sina IT-befattningar får en automatisk uppdatering av nyheter.

Webbläsarnas utveckling går också mot ett allt säkrare sätt att läsa hemsidor och därmed förändras förutsättningarna för kodarbetet. Likaså sker en anpassning av läsarna till olika typer av utrustning. Dagens användare förlitar sig i allt ökande omfattning på s.k. smartphones och läsplattor med olika opera-tivsystem som ständigt utvecklas och uppdateras.

Förbundets standardisering omfattar också de olika föreningarnas hemsidesadresser. Aktuell förening får en enkel adress som:

www.hembygd.se/föreningens_namn.

Vår egen adress blir således:

www.hembygd.se/upplands-vasby

För besökarna finns nu också möjlighet att välja större text på sidan samt även att få texten uppläst för sig vilket ökar sidan tillgänglighet.

Föreningens adress är sökbar på Förbundets hemsida. På samma sätt kan man söka andra föreningar som intresserar.

Vårt årsprogram finns nu i en aktivitetskalender där föreningens aktiviteter blir sökbara på såväl regionalt förbunds sida som

Kjerstin Björkman
Ordförande

KULTURARVSDAGEN 2015

Hembygdsgården

13 september kl 13.00.

Tema: Människans värv och verk - en resa i teknik- och industrihistoria. Utställning i Magasinet på Hembygdsgården. Klas Lundkvist berättar vid visningarna kl 13.00, 14.00 och 15.00. Musikunderhållning: trubaduren Sten Eriksson. Kaffeservering.

VIKINGALUNKEN

Söndag 4 oktober

Start och mål vid Hammarby Kyrka. Starttid kl 10.00 - 12.00. Senaste målgång 15.00. Startavgift 20:- Promenadvänlig slinga på ca 6 km. Frågesport och kulturhistorisk information utmed vägen. Kaffe och bröd finns att köpa ungefär halvvägs. Samarrangemang med Friluftsrådet och Naturskyddsföreningen.

INGRID-DAGEN

Fredag 9 oktober.

Samling vid Ladbrostenen kl 14.00.

Därefter gemensam promenad via Ingrid-stenen till Biblioteket där Kjerstin Björkman visar ett bildspel.

Samling på Biblioteket kl 15.00.

Samarrangemang med Biblioteket.

Söndag 15 november kl 13.00

"Gubbar och resta stenar"

om de första gravundersökningarna på Runsa.

Arkeolog Michael Olausson berättar om det fortsatta utgrävningsarbetet vid Runsa Fornborg i Ladugården, Hembygdsgården.

Kaffeservering.

Ur Göran Strömbecks noteringar

SKÄLLNORA UNDER MEDELTIDEN

Enligt pergamentsbrev och Vadstena klostrets jordebok

(en sammanställning 1982)

Frågan om den heliga Birgittas födelseort

I uppslagsverk av olika slag (både person- och ortsbekrivande) anges allmänt att Birgitta Persdotter föddes på Finsta gård i Roslagen.

Så är fallet med:

- 1) Upplands Fornminnesförenings Tidskrift 1872
- 2) Nordisk Familjebok, andra upplagan, bd 3, 1903
- 3) Nordisk Familjebok, andra upplagan, bd 8, 1908
- 4) Svenskt Biografiskt Lexikon, bd 4, 1924
- 5) Svensk Uppslagsbok, bd 9, 1948
- 6) Nordisk Familjebok, fjärde upplagan, bd 7, 1952
- 7) Bonniers Lexikon, bd 4, 1966

Endast i fallen 2) och 4) finns en lätt reservation, i förra fallet knuten till satsen "hvars fader Upplandslagmannen Birger Petersson redan då antagligen egde del i Finstad", i det senare fallet som ett uttryck för vetenskaplig försiktighet: "antagligen på Finstad i Uppland".

Antagandet om Finsta som födelseorten föranleder då följande frågor:

1) Hur kan det antagandet förenas med det faktum att Birger Persson sex eller sju år före Birgittas födelse bytte bort Finsta till Rörík Mattsson?

2) Har bytet mellan Birger och Rörík gått tillbaka? Svar: nej. Det ägde bestånd åtminstone vad Skällnora beträffar, vilket efter Birgers död gick i arv till hans måg Ulv Gudmarsson.

3) Har Birger ångrat sig beträffande Finsta och genom ändring i bytesavtalet givit Rörík någon annan av sina många gårdar?

Svaret har jag förgäves sökt i serien publicerade medeltidsbrev. Inget av de sex bevarade breven med Rörík Mattssons namn innehåller något om den uppgörelse med Birger Persson om Finsta, som självklart måste förutsättas ha ägt rum.

Desto mer upplysande är dokumenten om Finsta.

1301 20/2 upprättar Birger Perssons tjänstekvinna Margareta ett testamente. Lagmannen själv är en av exekutorerna. Testamentet är daterat Finsta.

1301 8/7 ger kung Birger 5 örtugsland (=1 2/3 öresland) jord i Finsta åt lagman Birger Persson som belöning för trogna tjänster.

1318 26/3 köper Birger Persson viss jord ("predia singula") i Finsta av en Magnus Nilsson och betalar 5 mark penningar för varje örtugsland samt 20 mark penningar för befintliga hus på nämnda gods.

1326 21/10 upprättar Birger Persson sitt eget testamente. Det är daterat Finsta.

Finsta var alltså lagman Birger Perssons och hans hustrus hem vid tiden för Birgittas födelse 1302 eller 1303. Det finns ingen anledning att anta något annat än att hon också föddes just där.

Hur Skällnora blev kloster gods

Efter lagman Birger Perssons död 1327 hölls arvskifte i Uppsala den 25 mars 1328. Det var en väldig förmögenhet som då delades mellan de bägge mågarna Ulv och Magnus Gudmarssöner och Birgers omyndige son Israel.

Redogörelsen för Ulvs arvslott börjar med gruppen Algö (på Selaön i Mälaren), Ekeby, Låssa, Skällnora och Karby i Täby.

Dessa fem gods med tillhörande "nybyggen" omfattade sammanlagt 8 markland eller 64 öresland jord, som vid normal årsväxt gav en avkastning av 7 läster 7 pund korn samt i avrad 11 mark 8 öre 4 penningar. (På lästen gick 12 pund och på pundet 8 spann säd).

Så fortsätter uppräknningen av godsen i andra landskap börjande med dem i Närke.

Ulv Gudmunsson gick ur tiden 1344, vid sin död fyrtiosex år gammal. Skällnora tycks då i arv ha tillfallit dottern Märta Ulvsdotter att döma av några ord i ett pergamentsbrev 1396 29/9.

I detta brev som är skrivet av Märta dotter Katrin Knutsdotter (vars far förde ett lejon i vapnet) betecknas Skällnora som ett henne enskilt tillhörigt modernegods, och hon klagar över att hennes halvbroder Peder Ribbing Sigvidsson har förfogat över detta hennes Skällnora mot hennes vilja och olagligen givit bort det till sin fästmö som morgongåva.

Peder Ribbing reste kort efter giftermålet eller år 1379 ut till det heliga landet som pilgrim och dog under resan. Efteråt uppstod tvist mellan Katrins modernesläkt Finstaätten och den släkt som morgongåvans mottagare tillhörde. Den ena krävde morgongåvans upphävande och återgång, den andra vägrade att släppa den.

Peders fästmö, och hustru under det mycket korta äktenskapet, kallas i handlingarna fru Kristin av Fågelvik. I sin vägran att lämna ifrån sig morgongåvan stöddes hon av sin mor, omnämnd som "fru Märta", och av sin bror, den mäktige herr Karl Ulvsson till Tofta, "Karl till Tofta", som han brukade kallas efter sätesgården på Adelsö i Mälaren.

Denna Karl Ulvsson var en av 1300-talets främsta stormän i Sverige, riddare och rikets råd. En samtida författare ger honom vitsordet att ha varit "en utmärkt riddare av den ädlaste börd, lysande av rykte och dygd samt framstående genom mycket lärdom". Genom sin hustru Helena Israelsdotter var han för övrigt befryndad med den heliga Birgitta.

I striden mellan de båda släkterna om morgongåvan fanns hög juridisk sakkunskap på båda sidorna. Kristin Knutsdotter har kunnat åberopa sin morbroder Birger Ulvsson, som i likhet med den andre morbrodern Karl Ulvsson (död i Neapel 1372) var lagman, och vad Karl till Tofta be-

träffar beröms han i Rimkrönikan som "den bäste boklärde man som man då av svenskar fann, i sju bokliga konster och alla lagar".

Följande argument kan ha använts i denna rättstvist:

-- De laggilla formerna för gåvans utfästelse och fullbordan.

-- Broders eventuella förmyndarskap över syster enligt gammal lag.

Kristin Birgersdotter levde emellertid högst tio år som änka och fann till slut på att skänka det omstridda godset Skällnora till Vadstena som ett bra sätt att på en gång hävda sin påstådda äganderätt och visa hedervärd fromhet och omtanke om Birgittas klosterstiftelse.

Även Karl till Tofta donerade en mängd gods huvudsakligen i Östergötland till Vadstena kloster som själagift för sin avlidna son Knut och sin likaledes avlidna syster Kristin, Gud deras själ nåde - eller "have" som det står i testamentsbrevet.

Det skulle alltså hållas ständiga själämässor för dem i klosterkyrkan. I samband med den egna gåvan stadfäste han också fru Kristins testamente till klostret av Skällnora med kvarn och landbor i Uppland.

Dokumentet är daterat Vadstena på "Johannes döparens halshuggnings dag" eller den 29 augusti 1389.

Den egentliga intressenten i återvinningsförsöket - Birgittas dotterdotter Katrin Knutsdotter - låter omsider höra av sig den 29 september 1396, då hon har en längre tids utlandsvistelse bakom sig.

Hon betonar starkt den orätt hennes bror Peder Ribbing gjort henne genom att mot hennes vilja och mot lagen ge bort hennes egendom. Men hon säger:

-- Likväl, "eftersom hon, fru Kristin, gav godset till en helig plats, vill jag gärna avstå min rätt, dock så att hennes och mina (avlidna) föräldrar njute gagnet därav".

Hon åsyftar, om man så får säga, rättvist hållande av själämässor.

Katrin Knutsdotters brev är för övrigt av intresse, då det visar hur frikostigt hela släkten gynnade klostret i Vadstena. Det börjar med att hon erkänner och stadfäster alla de gåvor och testamenten som klostret fått, först och främst av "min mormoder Sankta Birgitta" själv och sedan av:

- mina föräldrar fru Märta, herr Knut
- min morbroder herr Birger Ulvsson
- min moster fru Katrin Ulvsdotter
- min moster fru Cecilia Ulvsdotter
- min broder herr Peder Ribbing
- min syster Ingegerd Knutsdotter

Av de nämnda var numera endast mostern Cecilia och systemen Ingegerd i livet.

Handlingarna i klostret bevitnades bland andra också av Katrins kusin Karl Karlsson, son till morbrodern Karl Ulvsson, och på Katrins begäran hängde både han och fru Cecilia sina sigill under brevet vid sidan av hennes eget.

Forts. i nästa nr.

Gamla Väsby

Fragmentariska anteckningar 1903-1921.

I samband med årets kulturarvsdag (13 sept.), som i år har temat människans värv och verk - en resa i teknik- och industrihistoria, kan vi inte låta bli att återge texter, byggda på intervjuer med veteraner från tiden för den industriella uppbyggnaden i Väsby. Materialet, som är från 1952, har tagits tillvara i samband med nedläggningen av Väsbyverken. Bearbetningen är gjord av Hans Åsberg och Nils Edström, båda en gång anställda vid Väsbyverken.

Veteranerna

Den som idag tar sig en titt på Upplands Väsby har nog svårt att fatta att detta komplexa samhälle kunnat växa upp på endast ett åttiotal år (skrivet 1989). Upplands Väsby historia är i hög grad dess industriella historia och däri ingår de människor, som genom hårt arbete gjorde samhället möjligt.

Den 3 augusti 1903 togs det första spadtaget till det som skulle bli Väsby Verkstäder. Det var disponenten vid Skultuna bruk som drog igång det hela. Han kände sig utmanövrerad i Skultuna och beslöt att starta en egen industri i Väsby. Hans namn var Anton Tamm. Med Tamm följde ett tiotal man, som blev Väsby Verkstäders första arbetsstyrka. Det var Klas Lindgren,

Willmansson, Wibbo-Kalle, Leonard Johansson, Björklund, Sundqvist, Lejon, Elis Eriksson och Spännare. Under hand kom fler, bl.a. Bäckgren och Wallin.

Den huvudsakliga tillverkningen vid den nya industrin inriktades på rördragning i mässing, koppar och zink. Rören kunde endast dragas två å tre gånger, sedan måste de glödgas om i smältugnarna av vilka det fanns tre eller fyra. Därefter stod en man vid namn Lundgren och riktade rören och han höll på med detta i så många år att han blev sned i nacken. Man drog även järnrör utanpå vilka man sedan drog mässingsrör. Sedan man kluvit dessa rör användes de som bågar till järnsängar. Man drog även kopparrör till belysningsarmaturer och tuber till marinen med 3 mm godstjocklek. De skulle tåla 400 kg tryck. Gardinstänger fanns också i produktionsprogrammet. Produktionen bestod till ungefär 65% mässing och resten av koppar och zink.

Veteranen Zetterman berättar att Väsbyborna tittade snett och avogt på arbetarna som kom från Skultuna, de betraktades som revolutionärer. Bland annat försökte man förhindra Skultunaborna från att köpa mjölk.

Till sin hjälp i företaget hade Tamm ingenjören Sundqvist, som var en rätt

De gamla trähusen vid Metallverken

Foto: Inga Lisa Gustafsson

hygglig man. Han var egentligen byggnadstekniker och hade bl.a. varit med om att bygga en kajanläggning i Avesta och div. byggnationer i Skultuna och även några ugnar. Sundqvist fick ta hand om rördragriet. Tamm ville att Björklund skulle överta Sundqvists tidigare jobb, men Björklund saknade kontorsvana. Sundqvist köpte sedermera tegelbruket och arbetade vid sidan om med detta. Han lät uppföra Tectorpet, men blev med tiden rätt skröplig och kom på obestånd.

Veteranen Engström arbetade vid Väsby Verkstäder under åren 1912-1919. Under de första krigsåren drogs rör av zink, vilket skedde i kokande vatten.

1905 kom Carl Johan Ström till Väsby. Han blev förste ordföranden i Svenska Metallindustriarbetareförbundets lokalavdelning i Väsby. Då var lönen 32 öre i timmen. Ström lämnade Väsby efter två år.

Som ny verkstadschef tillträdde Max Hoppe 1908. Han hade innehaft en liknande befattning vid Granefors. Han blev till en början inte vidare populär till följd av

sin tyska grundlighet och effektivitet. Detta ledde till räfst och rättarting, som Tamm klarade upp med en kommitté. Efter hand fick Hoppe arbetarna på sin sida, då man innerst inne inte hade något emot ordning och reda. Hoppe kunde tack vare rationaliseringsåtgärderna höja deras löner. En av hans första åtgärder var att ta bort tvåvåningsdragbänkarna i verkstaden och ersätta dem med envåningsdragbänkar, som var mindre personalkrävande. Det dröjde inte länge förrän man med envåningsdragbänkarna fick lika stor produktion som i de gamla tvåvåningsbänkarna.

Hoppe var temperamentsfull men i grunden snäll. Han var mån om sina arbetare och gick ofta hem till dem och såg till att allt var bra.

Någon portvakt hade inte företaget, men två våldresserade hundar lät ingen obehörig komma in. Det var endast fru Mattsson, som fick komma in på kvällarna för att städa och då följde hundarna henne troget.

En gång kom Clas Lindgren för att tacka Hoppe för dennes bidrag på en lista med anledning av Lindgrens sjukdom. Han varnades av kamraterna för att gå in, men han gjorde det ändå. När Hoppe fick se honom, sa han "Försvinn karl och gå ut och arbeta". Han var generad och ville inte kännas vid att han skrivit på listan. Hoppe var en hederlig och rättskaffens man, som var som en far för sina anställda. Vid ett tillfälle hade Zetterman ådragit sig en hemlig sjukdom och måste begära permission för vård. Så småningom fick Hoppe reda på vari sjukdomen bestod och utbrast: "Herre Gud, har Zetterman fått ont i den lille mannen".

Inbland kunde det hända att missnöje uppstod kring något problem och då gick man till Hoppe och klämde in honom i en hörna med ett säkert grepp i den gröna verkstadsrocken. Efter någon stunds ivrig diskussion brukade man i regel komma överens. När Spännare och Hoppe någon gång kom ihop sig, brukade ritare Andersson ropa: "Titta ut genom fönstret så får ni se hur Spännare och Hoppe står och snusar".

Vid vissa tillfällen fick Hoppe ta till speciella knep för att upprätthålla verkstadsdisciplinen. Man hade en arbetare, som jobbade över så mycket att man började undra hur han kunde orka med. Då kom man underfund med att han tog en packe tidningar innanför skjortan och så gick han på toaletten och läste. Han kunde sitta där i flera timmar. När Hoppe uppdagade detta, så togs toalettdörrarnas överdel bort så man kunde se rakt in på toaletten.

Om Wibo-Kalle sa man att han hade "klister på fingrarna". Om någonting saknades, sa gubbarna: "Nu har den förbannade Wibo-Kalle varit framme igen".

Veteranen Björklund kom till företaget 1904 och arbetade som verkmästare. Hugo Karlsson kom 1907 och slutade 1909. Björklund berättade att han slutade för Hoppes skull. Han hade ansvaret för tio dragbänkar och Hoppe ville att han ensam skulle klara

av detta och dessutom svara för tidskrivning. Detta blev för mycket för Karlsson.

1909-1910 flyttade AB Optimus från Hovslagargatan i Stockholm till Wäsby. Mellan Optimus och Wäsby Verkstäder etablerades efter hand ett ägarsamarbete, där bolagen utnyttjade möjligheterna till samverkan.

Tamm betraktades allmänt som en hygglig chef. Han hade det besvärligt med sin fru, som hade stor våning i Stockholm och två ridhästar. Det blev skilsmässa, varefter Tamm gifte om sig med sin sekreterare. 1914 slutade Tamm som företagschef med orden: "Nu slipper ni åtminstone avlöna mig". Dessförinnan hade Wäsby Verkstäder den 3/7 1911 ombildats till aktiebolag och aktierna köptes upp av Optimus.

1909 tillträdde G Otterström som säljchef vid Optimus. Han slog på stort och ville köra även valsverk och träddrageri. Han var stor uppköpare av koppar. Hela laster köptes in med destination Wäsby, där vagnarna växlades om för att man skulle kunna kringgå licensbestämmelserna för köp av koppar.

Åren 1917-1918 fick personalen ett krigslönstillägg på 10 kronor per månad med extra tillägg för familjeförsörjare.

Hoppe satte upp en liten verkstad mellan smedjan och sågen i samhället. Han köpte rör hos Wäsby Verkstäder och började konkurrera med dessa. Rören lackerades och hade god åtgång. Tillsammans med Birger Karlsson (Gulasch-Kalle) startade Hoppe sågen. De hade en kvarn på sågens kontor med vilken de malde korn på nätterna. Det var ont om bröd och det mesta av mjölet gick till Optimus matservering.

Spanska sjukan grasserade men vållade bara ett dödsfall bland Wäsby Verkstäders personal. Det var veteranen Berntsson som drabbades.

Hoppe och Karlsson spekulerade i vedaffärer och gjorde stora inköp, som resulterade i betydande förluster när priserna föll. Hoppes dotter hade gift sig rikt och

mågen hjälpte sin svärfar till en ny verkstad vid Jakobsdal i Stockholm.

1916 lät Otterström färdigställa nya byggnader för valsverket. Direktör Bildt köpte koppar från Amerika och försökte bl.a. starta tillverkning av koppartråd. Dessa nya satsningar slog emellertid fel. Hoppe ville koncentrera tillverkningen på rördragning. 1917 redovisade Wäsby Verkstäder en vinst på 198.298 kronor.

Första världskriget medförde ett stort uppsving för Wäsby Verkstäder och Optimus. Den snabba tillväxten i företagen nödvändiggjorde en strukturomläggning. Hoppe tog hand om inköpsavdelningen och den tekniska avdelningen. Offert-, export- och importavdelningarna lades under G Otterström. Folke Hammargren fick ta hand om orderexpeditionen, medan fröken V Johansson fick ansvaret för kassa och bokföring.

År 1917 övertog Finspongs Metallverks AB aktiemajoriteten i AB Optimus och

blev därigenom även ägare till Wäsby Verkstäder. Snart nog köpte emellertid ett konsortium Optimusaktierna och fick därmed kontroll över de centrala markarealerna.

Finspongs Metallverk tillträdde Wäsby Verkstäder den 1/7 1919. Tiderna var dåliga och efter två år var man tvungen att lägga ner driften i Wäsby och de värdefullaste inventarierna överfördes till Finspong. Hoppe ville tillverka sina mässingsklädda järnrör och direktör Olov Manner stödde honom hos Metallverken, men styrelsen sa nej. Då startade Kluschendick ett företag tillsammans med Hoppe i Spånga. Tillverkningen gick bra och man gjorde stora pengar. När det gick som bäst avpolletterades Hoppe.

Sista året före nedläggningen 1921 hade man på förrådet en man som hette Lindqvist, vars merit syntes ha varit att han varit skolkamrat med motbokens fader Ivan Bratt.

Brominnen och tankar om vatten

Följer man Väsbyåns lopp från Edsjön är den första bron en enkel träbro mellan Njursta hage och Njursta holme. I Njursta hage hade man förr sommarfester med dans och "tingeltangel" och Njursta holme var en omtyckt badplats. Hit kom man från de omkringliggande gårdarna, från Wäsby och Johannesdal.

Bro nummer två är av annat slag. Det är landsvägsbron på vägen mellan Rotsundabacken och vägen mot Stäket. Innan denna bro byggdes gick den allmänna vägen utefter Elvsunda gårds park, förbi banvaktstugan, slingrade sig över åkrarna och kom sedan fram strax söder om den plats där det låg växthus. Banvaktstugebron är kvar.

Därnäst i ordningen kommer järnvägsbron och efter den en träbro mellan åkrarna.

Bron som fanns vid järnvägsövergången vid Optimus känner säkert många till. Ett talesätt som myntades på den tiden bron användes: "Är jag inte hemma så är jag framför bommarna vid Optimus". Bron är ett minne blott, eftersom en viadukt, kallad Bankes bro, har byggts över järnvägen en bit bort.

De två följande broarna ligger nära varandra: en mitt för järnvägsstationen och därefter en gångbro. Ytterligare en gångbro finns vid Henriksborg. Sedan gjorde vägen en sväng med en bro som följde och järnvägen gjorde likadant. Kanske kunde vi kalla bron för Ladbron. Den gick över ån vid Bryggerivägen. Namnet Ladbron finns på en runsten i Runby hage på västra sidan om ån. Vid bron på åns östra sida låg förr en läskedrycksfabrik, som tog sitt vatten från en källa som mynnade ut intill ån.

Källan försvann dock vid grävningar för vatten- och avloppsledningar.

Den sista bron från förr var närmast en spång och fanns under kraftledningen. Nu finns ett par andra broar, bl.a. vid skeppet Åfare på väg upp mot Oxundasjön.

Inga Engdahl 1973, 2015

Bron över Väsbjån vid stationen i äldre tider.

Fotograf okänd.

Väsbjåns betydelse som farled omtalas också på runristningen vid Ladbron. Där säger texten att en lastbrygga byggts vid stranden på 1000-talet. Ån var även gränsen för Runby Nedras (hembydsgårdens) ägor. I gårdens rättigheter ingick fiske i ån.

På 1630-talet skriver Achaneus, kyrkoherde i Fresta, att Gustav Vasa på sin tid muddrat ån för att ”vidmakthålla sjöfarten och förbättra fisket”. Ordagrant i handlingens mom. 2: ”Till alles där ut i våndande båatnyttighet, födeligare och bättre fiskerijd, åkers och ängz Nytto, sjäfua fiskens träffnad, och andra gagns skuld”.

Mom. 3: ”För H.K.M:ts egitt gagns skuld att komma kunna mäd båat från Upsala och Stockholm, genom förte väluptänkte leed”.

Ån har varit s.k. kronåder, vilket innebär att inga hinder fick resas för dess nyttjande. Den siste som åberopade begreppet kronåder var ”Abborr-Anders”, när han i början av 1950-talet fiskade i ån.

Hugo Sabel 1973

Väsbjån har länge varit kulverterad på en sträcka vid järnvägsstationen. Dess betydelse som farled begränsades därigenom, även om det bara varit enstaka kanotister som använt sig av vattenvägen mellan Edssjön och Oxundasjön. I Gustav Vasas efterföljd har man då och då, med långa mellanrum,

gjort årensningar och tagit bort inte bara vass och bottenlam utan också gamla cyklar och andra föremål, som av någon anledning hamnat i vattnet. En bäver gör sitt bästa för att glesa ut trädbeståndet längs stränderna. Nu läcker det ut gift i vattnet. Kanske hittar man källan till läckaget och kan täppa till den.

Så småningom kanske kulverteringen kommer att tas bort. Vi får hoppas att vattenväxter, sjöfåglar, fisk och kräftor fortsätter att ha sin hemvist i åvattnet, även när ”den moderna småstaden” växer fram.

Inga Lisa Gustafsson 2015

”Stadsmässigt kvarter med blomstrande åläge”

Tegelbruket

Nu, när det skall bli ett helt nytt kvarter i området Tegelbruket, kanske det kan vara roligt att dra sig till minnes, hur det har varit förr i tiden.

Väsby tegelbruk. Beskuret gammalt vykort.

Den villa som JM:s nu har till kontor och visningshus, ägdes av skräddarmästare Östman, innan det blev Konditori Royal, vilket torde ha skett omkring 1945. Namnet på villan var Dannero.

Dannero. I bakgrunden fjärdingsman Reiverts hus.

En annan gammal villa och då närmaste granne med Royal, var skomakare Berglunds, som han förvärvade 1929. Under senare år, då Berglund hade upphört med sin verksamhet, startade Väsby Färghandel i lokalerna. Senare kom ett nybygge mellan dessa villor. Det var Holger Fermstedt, som lät bygga den och öppnade Fermstedt Järnhandel.

Bland bostadshusen som tillkom, minns jag polis Janne Sandins, där tidigare kommunfullmäktiges ordförande Fritz Andersson hade bott, och som senare övertogs av

sonen Arne Amlert, som förestod sjukkassan.

Utefter Bryggerivägen tillkom sedan fjärdingsman Axel Reiverts villa, inrymmande förutom bostad även Väsby's första

Fjärdingsman Axel Reivert villa i förgrunden. Arrestlokal fanns i källaren. Senare låg där daghemmet Gunghästen. Senste hyresgäst var en elfirma. I baracken hade ABF lokaler. Denna del utgör nu Tegelbruket etapp 1.

arrestlokal, där de törstiga fick vila ut.

Sen kom en period, då villabebyggelsen dominerade hela området, även på andra sidan ån. Bryggerivägen fortsatte sin sträckning över järnvägen, så det gällde att lyssna ordentligt efter bommarnas varningsklockor. Bryggeriet, som gett namn åt vägen, låg på andra sidan om järnvägen, i Runby alltså. Det drevs av Victor Eriksson, Bryggar-Vicke kallad.

Angående namnet på området kallades det av fotfolket för Lergropen, beroende på att det fanns en lergrop kvar efter det att tegelbruket rivits. Tegelbruket stod som leverantör till teglet vid uppförandet av bl.a. Optimus.

Lergropen var väsbyungarnas favorittillhåll, den var nämligen så stor att vi kunde spela bandy där (ishockey hade vi inte hört talas om). Kung bland oss ungar, och lite äldre än oss, var Kurre Engström, en grabb med föräldrar, som hade god ekonomi, vilket bl.a. gjorde att Kurre hade riktiga bandyrör, något som imponerade oerhört på oss andra.

Någon affärsverksamhet kom inte till området förrän efter många år, bl.a. en modebutik kallad Ikås, ägare Ingrid Karlbom. Butiken flyttade sedan upp till Björkvallaområdet.

Senare tillkom Svanströms Cykelaffär, ägare Thore Svanström. Eftersom det inte fanns någon cykelförsäljning utöver den som Cykel-Josef bedrev med sina hop-plockade cyklar (han var ju cykelreparatör),

hade Svanström en stor kundkrets. Han kände ju hela Väsby's befolkning efter att ha varit brevbärare här ett otal år.

Svanström sålde bara märkescyklar. Även jag köpte en av honom och han övertalade mig att kosta på en försäkring, vilket visade sig vara en bra sak. Cykeln stals nämligen och hittades efter en tid i ån.

Lennart Hedlund

Pappa har också en dag

Fars dag är som mycket annat, en importvara från Amerika. Den firades första gången redan den 19 juni 1910 i Spokane, Washington. Initiativtagare till dagen var Sonora Smart Dodd, som ville hedra sin far, William Smart, för att han ensam fostrat henne och hennes fem syskon på en farm i Washington, sedan hans hustru dött i barnsäng. Men först 1966 instiftades den tredje söndagen i juni som Fars dag i hela USA.

I Sverige infördes Fars dag efter den amerikanska förebilden 1931. En nordisk kommitté av köpmän bildades 1949 för att verka

för sedens spridning. Alltsedan dess firas dagen samtidigt i Skandinavien, andra söndagen i november, utom i Danmark, där dagen infördes 1935 och endast 1947-56 firades i november, annars 5 juni (*Danmarks nationaldag*).

Fars dag har aldrig fått samma popularitet som Mors dag. I jämställdhetens namn kan ju far få en liten blomma den 8 november. Det har han säkert förtjänat.

*Källor: NE, Wikipedia
Red.*

— Illustrerade ordspråk och talesätt —

”Lessamt är det,
men det går väl,
å ingen fästman har jag,
men jag får väl!”

Gamla Marieborg

Ett flerfamiljshus från Väsbyns barndom

Människan orkar inte leva historielöst. Hon blir förr eller senare medveten om rot-trädarna i sin tillvaro och därmed intresserad av den miljö som hon aktivt eller -oftast - passivt påverkar.

De anställda måste ha bostäder. Därför utarbetades förslag till stadsplan redan 1904. Den sociala skiktningen i bostädernas placering och utformning var enligt tidsandan klar från början. Närmast arbetsplatsen industriarbetarnas hem och i

Gamla Marieborg.

Teckning: Nils Stödberg

Detta betyder i och för sig inte att människan är konservativ. Varje förnyelse byggs på erfarenheter i det förgångna. Morgondagens samhälle lär - eller borde lära - av de fel och förtjänster som vi gör i dag och har gjort i går.

Väsby samhälle är ungt. Det föddes på Vilunda bördiga åkrar av en industri, som började anläggas där 1903. Industrin hette Väsby Verkstäder, sedermera Finspongs Metallverk, sedermera Svenska Metallverken, sedermera Essem-Veda och senare Gränges-Essem. Allmänt sades: "Jaså du jobbar på Mässingen". Det syftade på Väsby Verkstäders tillverkning av mässingsrör.

lagom avskildhet tjänstemäns och företagslednings. Till övervägande del präglades samhället av små hus med en liten lägenhet på rum och kök på nedre planet och en ännu mindre en trappa upp. En del hus med fyra lägenheter byggdes också. Utöver dessa hustyper uppfördes under åren sex s.k. arbetarbaracker. Två var avsedda för ogifta industriarbetare och en för kvinnlig arbetskraft. De tre övriga var familjebostäder.

Den äldsta av dessa var Gamla Marieborg, som låg i hörnet av Optimusvägen och Kullavägen. Huset uppfördes 1904 och var ett av de äldsta husen i samhällsbild-

ningen. Det var uppfört i två våningar med fyra enrumslägenheter i övre planet och tre enrumslägenheter och två enkelrum i markplanet. Lägenheterna var på ca. 35-40 m². Hur pressad tillvaron kunde vara visar det förhållandet, att en familj på sex personer trängde ihop sig i köket för att kunna hyra ut rummet till en ungarl. Rummet fungerade både som verkstad, sovrum och kök.

Hus från sekelskiftet, av den här karaktären, har tidigare inte ansetts ha något kulturhistoriskt värde, men varefter de bränts ner eller rivits, har de blivit sällsynta och då har man fått klart för sig att de representerar ett betydelsefullt kulturinslag i den vid sekelskiftet framflyttande industrialismen. De speglar på ett iögonfallande sätt de bostadssociala förhållanden som gällde för industriarbetarna-kärngruppen i det begynnande välfärds-sverige.

Den som i början av 1950-talet fäste undertecknads uppmärksamhet på Gamla Marieborgs betydelse var folklivsforskaren professor Mats Rehnberg, som på väg till en

föreläsning i det numera försvunna Folkets Hus, stannade till framför det då bebodda trähuset och utbrister: ”Här har ni ju kvar en av de få återstående industribarackerna från det begynnande industri-Sverige. Är det något av det äldsta industriarbetarsamhället ni bör satsa på att ha kvar, så är det det här huset.”

Huset var redan då rivningshotat på grund av den pågående centrumplaneringen i den nybildade storkommunen, så jag lät tanken gå vidare till dåvarande ägaren av AB Optimus, direktör Bildt, som också ägde Gamla Marieborg. Planförslaget fullföljdes aldrig och huset levde vidare. När kommunen löste in marken i samhället under 1960-talet följde Gamla Marieborg med. Det användes då som förrådsbyggnad och stod senare tomt. Man lät huset förfalla tills rivningen var oundviklig och Marieborg revs i december 1980.

Ur Hugo Sabels efterlämnade skrifter

Barndomsminnen från Solbacka

Nedanstående berättelse har Hembygdens redaktion fått av väsbybon Lars Cederö. Den är skriven av Lars mormors syster Eva och handlar om när Eva och hennes familj flyttade från landet till stan 1905.

Eva var född 1899 och var fem år vid flytten. Sina hägkomster skrev hon ner 1981.

Evas syster Rut, Lars mormor, var född 1893 och växte upp i Hillevik och Norrtälje. Rut gick på hushållsskola och gifte sig så småningom med trädgårdsmästare Klas Källberg. De blev frestabor genom att de 1934 köpte Bollstanäs handelsträdgård. De fick tre barn: Lennart, Gunvor och Harriet.

Klas Källberg engagerade sig i samhällslivet. Han var nämndeman, ledamot av kyrkofullmäktige och kyrkogårdsnämnden samt revisor i Fresta församling, ordförande

i Bollstanäs egnahemsförening, kassör i Bollstanäs vattenförening, styrelseledamot i Väsbybygdens jordbrukskassa och mycket annat. Handelsträdgården överläts till sonen 1967.

Och hur gick det för Eva? Jo, hon blev major i Frälsningsarmén och dog 1985, 87 år gammal. Här är Evas berättelse:

Jag vill berätta om hur vår familj kom att hamna i Norrtälje. Vi kom från Hilleviks Bruk utanför Gävle. Bruket lades ner samtidigt med flera bruk i Roslagen. Alla som arbetade blev utan arbete, däribland min far, som var förman vid sågen. Förvaltare Vennman, som varit chef där, flyttade till Norrtälje och byggde en stor, röd villa med ljusgrönt tak i Mosebacke. Han hade varit vid Bennebol tidigare och kände till Rosla-

gen. Han sände bud till sina f.d. arbetare att i Roslagen fanns arbete. Så hyrde han en lägenhet åt oss i Mosebacke på ett rum och kök.

En skuta skulle föra våra möbler till Norrtälje. Vi låg några nätter hos en faster i Gävle. Hon hade Mjölkmagasinet, som det hette då. Så reste vi med tåget för att komma samtidigt med skutan till Norrtälje. Vi var en familj på nio stycken, som kom till Norrtälje 1905. Gamla farmor var också med. Min yngsta syster Marta var fem veckor gammal och låg i en korg. Maria var ett år och jag, Eva, var fem år.

Resan tog lång tid med ombyte i Uppsala men äntligen kom tåget till Norrtälje. Väl framme gick pappa till hamnen för att se om skutan hade kommit. Ve och fasa, den fanns ej. Vi fick några hästskjutsar till Mosebacke. Där stod vi hela familjen i en tom lägenhet. Pappa och mamma gick ut att köpa en kammarsoffa, som farmor skulle ligga i och någon mer fick också rum där.

Det var marknad i stan och farmor tog med oss dit. Men o sånt liv, hästar och djur och skrammel, så rädda vi var och höll farmor i kjolen. Mina äldre syskon, Rut, Sofia och David och jag fick ligga första natten på något resanderum och någon hos någon granne.

Nästa dag kom skutan. Så fick vi ett litet hem igen. Pappa fick arbete i Utlunda-sågen, långt att cykla morgon och kväll. Under vägen sökte han efter en tomt, ty han måste bygga ett hus åt sin stora familj. Han fastnade för en skogsbacke, som han köpte av Jansson: Bryggården.

Han satte igång att röja och bygga och det gick med fart. Så blev gamla Solbacka byggt. En härlig plats för oss barn, soligt och skönt. Det blev döpt till Solbacka, som det heter än idag. Hushållningssällskapet kom och anlade en trädgård med många krusiduller och femtio fruktträd.

Närmaste samhälle var Långgarn. Där bodde nästan bara sjökaptener, som hade

sina skutor och var borta långa tider på året. Deras fruar fick handla allt i stan. Där satt de på dikesrenarna och vilade med stora mjölpåsar m.m. Pappa tyckte så synd om deras släpande, så han sa "jag får bygga en affär vid vägen." Det blev ett bageri också. Långgarnsborna fick hämta sin post och Norrtälje Tidning i affären.

Våra tomter tillhörde olika socknar. Vi tillhörde Frötuna och måste gå ända till Bryggårdens skola. När vi gick hem så skulle vi hämta Norrtälje Tidning åt alla. Och det var det värsta jag visste. Vi fick sitta på kontoret i timmar, ty aldrig var den färdig. Jämt sa dom att maskinerna gått sönder. Jag var så mörkrädd, mest rädd för fulla karlar, som gick ut från stan i skymningen. Jag gick tre kilometer med stor skinnväska, vägen var ej ombyggd då. Affären var full med Långgarnsbor, som var arga för dom väntat så länge. En kväll var det så mörkt så min bror Samuel gick över isen och råkade sätta sig och det blåste så hårt att väskan flög upp och alla tidningarna for iväg. Han jagade ihop några. Då var det synd om honom, ty han höll på att få stryk av alla som blev utan tidning. Som tur var gick pappa till tidningen dagen efter och fick nya av samma sort.

Vi hade en häst som hette Grälle och pappa körde honom och brödkuren på en stor vagn och sålde spisbröd, limpor och bullar runt om i Norrtälje. Bullarna kostade 25 öre för 13 stycken.

Så blev det storstrejk 1909. Våra bagare gick ifrån alla degarna på morgonen. Då fick mamma ta hand om dem och pappa sköta ugnen. Min bror David hade hjälpt till i bageriet med att hämta vatten, bära ved och smörja plåtar så han visste hur det skulle vara. Så klarade de av den dagen i alla fall.

Det blev krigstid och vi fick inga varor till affären. Då stängdes Aug. Söderlunds affär. Långgarnsborna hade börjat cykla och det yngre släktet kunde handla i stan.

Solbacka såldes till en fabrikör från Stockholm. Jag har hört att deras barn också älskat Solbacka. Sedan har många bott där, de nuvarande i flera år.

Solbacka var vår barndoms sköna hem. Mina yngre systrar sade ”när vi blir rika ska vi köpa igen Solbacka”, men det blev ej så. Affären revs och pappa byggde ett hus där.

Mina föräldrar kom sedan att flytta till Edsbro. En bagare som haft bageri och café hade dött. Pappa började bygga ett hus där med bageri och café och senare inköptes

det andra bageriet. Det blev för mycket arbete för mina föräldrar, som knogat hela livet. Efter sex års arbete var de borta. Nu är nästan alla borta. Min sista syster, Maria, dog på nyårsafton och jag är ensam kvar av en familj på nio personer.

Ville skriva detta, därför jag tycker att vi upplevt så mycket under årens lopp, som en hälsning till gamla tiders Norrtälje.

Eva Söderlund

Våra båtsmän

När Karl XI år 1685 inrättade indelningsverket blev en del rusthåll fördelade till sjöförsvaret.

Vi fick båtsmännen. Enligt 1887 års riksdagsbeslut skulle dessa ersättas av värvad stam. Resultatet blev att allt eftersom rusthållen blev lediga, så blev inte någon ny båtsman tillsatt, men i mönsterrullorna ser vi många av dem kvar långt in på 1800-talet.

Om några båtsmän i korthet:

Fresta: Nr 9 Ekberg vid 16 Roslags 1:a Roteringsbåtsmans kompani. Huvudrote var nr 2 mantal Ekeby. Ekberg hette före inskrivningen Carl Johan Pettersson och var född 1860 i Odensala socken. Förordnades till vicekorpral 1893, blev postkorpral 1895, begärde avsked 1897. Torpet hette Ekberg och hade nr 9.

Hammarby: Nr 14 Nibbler vid ovan-nämnda kompani. Huvudrote var Skälby. Båtsmannen var född 1868 i Odensala socken och hette före inskrivningen Carl Gustaf Pettersson. Båtsmanstorpet var nr 14 Nibbler på Skälby ägor i Hammarby socken. Nibbler blev soldat 1885, inte mer än 17 år gammal.

Ed: Nr 65 Lejon vid Runby. Huvudrote var 2 mantal Runby. Lejon blev båtsman 1866. Han var född 1838 i Järfälla och hette före inskrivningen Frans August Carlsson. Begärde avsked 1893.

Båtsmanstorpet, Ed.

Teckning: Lemnart Ericson

Vilken sorts människor blev soldater och båtsmän? Legenderna är många om dem och många har anor från någon soldat. En sak kan man nog säga om dem, de måste ha varit kvicktänkta och friska och inte varit rädda för att ta i när det behövdes. Ofta anlätades de som lärare, när de inte var i tjänst.

Den som vill forska om sina förfäder som varit militärer kan gå till krigsarkivet i Stockholm, där många uppgifter inhämtats.

Egon Lindholm

Namn och adress

Jag har återigen bläddrat i Lars Erik Janssons utmärkta skrift "Geografiska namn i Upplands Väsby kommun", där man kan läsa det mesta om äldre och yngre ortnamn inom socknarna Ed, Hammarby och Fresta. Namn som slutar på -hage, -gårde, -äng och -vret finns överallt i boken, liksom namn på -backe, -gård, -skog och -torp. Mycket är försvunnet och glömt, brunnet och nedrivet, bebyggt, ombyggt och omdöpt, men vissa saker erinrar jag mig att jag både hört och sett i forna tider.

Stationsområdet är ju aktuellt för omdaning - det blir intressant att se om det uppstår nya namnkonstellationer kring den tilltränkta bussterminalen och vårt kulturkvarter - eller om de gamla kommer till heders. Namnen som fanns i området förr var rätt mårgfulla. Om man startar på Runbysidan vid Ladbro-stenen så låg "Kohagen" ovanför den och bredvid stenen fanns "Stengärdet", som sträckte sig fram till Upplands Väsby station, där stationshuset finns och där "Stinsvillan" förr låg. Bortom "Stinsvillan" låg "Brohagen" och "Stationsgärdet" och där ovanför Nedra Runbys

bygravfält, norra delen. "Stationsgärdet" fortsätter med "Svintomten", "Kalvhagen" och "Byängen". Förbi järnvägsstationen gick "Eds kvarnväg", som användes av hönderna i Ed, när de for till kvarnen i Hammarby. "Kohagen" kallas nu Runby Hage, inbegripet det som var "Stengärdet". På "Stengärdet" tänds brasan på valborgsmässoafton.

Bortanför "Byängen" och södra delen av gravfältet fanns "Rundins gårde", "Runby Botten" och "Runby Engh". Så småningom får vi väl "Väsby Entré" någonstans i närheten.

Förr hade man också gärna namn på huset där man bodde (främst inom Hammarby socken). I Väsby fanns bostadsadresser som Vibo, Haga, Susebo, Finedal, Tetorpet, Rosenlund, Klippan, Margithill, Henriksborg, Bergshyddan, Tallåsen, Anneberg, Björkvalla, Agneslund, Rosenhyddan, Karlsro osv.

I Väsby villastad hade många hus namn, t.ex. Hemgården, Löteborg, Ungkarlsborg, Nyhem, Cloetta och Mazetti. Så fantasifullt blir det nog inte mer, men det finns heller inget som förbjuder att man kallar sitt hus för Rosholma eller Lilla Kalles Vila. Den officiella bostadsadressen har man ju ändå.

Inga Lisa Gustafsson

— Karlssons funderingar —

- Det är inte lätt när det är svårt.

Upplands Väsby Hembygdsförening

Box 40 194 21 Upplands Väsby

BLI MEDLEM

Delturn

.....

Person 1

Förnamn	[Efternamn]	[Födår &]
Adress		
Postnummer	[Postadress]	
Telefon	[Mobil]	
E-mailadress		

Person 2 (samregistrerad)

Förnamn	[Efternamn (om annat än ovanstående)]	[Födår &]
---------	---------------------------------------	-----------

YRKESERFARENHET/INTRESSEN

Främst sådant som du bedömer kan vara av intresse inom föreningens verksamhetsområden.	
--	--

Blanketten insänds till:

**Upplands Väsby
Hembygdsförening
Box 40
194 21 Upplands Väsby**

Då din blankett inkommit till föreningen får du med posten ett "paket" innehållande senaste numret av Hembygden, föreningens stadgar och en inbetalningsavi med förifyllt belopp, beroende på om anmälan avser en eller två personer.

Då avgiften erlagts får du också ett medlemsnummer vilket du fortsättningsvis anger vid kommande inbetalningar.

Lästips för höstkvällar

Carl Jonas Love Almqvist är naturligtvis vår bygds främsta och mest kända författare, men vi kan ju för omväxlings skull låta någon annan skribent var med på ett hörn. Nedanstående text skrev Ragnar Carlsson om Jan Fridegård en gång. Både Ragnar Carlsson och Jan Fridegård har ju gått ur tiden, men texterna består och Fridegård's böcker finns att låna på biblioteket.

”Turen att få en god bostad följde mig till landet. En medelstor bondgård, där en liten insjö just vältt upp av vårfloden och nästan nådde husväggarna, skog, frid och inga villkor. Stugan, där jag fick rum och kök, var gammal med takåsar och stockstöd i spismuren. En del av den var bagarstuga med brödspett i taket.

Så skildrar Jan Fridegård sitt första intryck av Lövsta i Ed, i sin självbiografiska roman ”Här är min hand”, när han kom dit våren 1937, och där han bodde över sommaren i den s.k. bryggstugan. Han skriver vidare: Redan första dagen kände jag att jag kommit rätt. Här fanns allting, lövskog, rik flora och i strandkanten gick braxen så tätt som i en sump. En grön eka låg till mitt förfogande och doften var som vid min barndoms mälarkvik.

Jan Fridegård var ju som bekant statarungen, som blev en av Sveriges mest lästa och

folkkäraste diktare. Han föddes år 1897 i Boglösa socken, inte långt från Enköping, men i början av nittonhundratalet flyttade familjen till Katrinedal i Övergran, där fadern stannade i tjugio år.

Där växte Jan upp. Han hade liksom de flesta intellektuella människor inte någon större lust för hårt arbete och blev därför av godsägaren kallad ”socknens sämsta karl”. Trettio år senare var han ”bygdens störste son”, när han slagit igenom och blivit en berömd författare.

Sin sommar vid Lövsta har han, som sagt, skildrat i sin roman ”Här är min hand”, en fortsättning på Lars Hård-serien. Skildringen är mustig, som vanligt hos Fridegård, han är jordnära, han blir vän med alla djuren på gården, kattor och hundar, gäss, kor och hästar. Döttrarna på gården slår han ihop till en för enkelhetens skull. Hans bäste vän blir djurskötaren, den fulaste karl han någonsin sett, storartad som en saga.

Sommaren på Lövsta använde Fridegård till att skriva romanen ”Offer”, som handlar om den tid han var antikvitetsbokhandlare på Östermalm de första åren på 1930-talet. Den kom ut hösten 1937 och fick både ros och ris av kritiken.”

Almqvistaren

Att hava Ansikte på kroppen är för människan
högst fördelaktigt:
hon får därav aktning för sig själv och handlar
ej så lymmelaktigt.

C J L Almqvist, ur Sesemana

Vårdplanen

I vårdplanen för hembygdsgården ingår olika förbättringsåtgärder. Taket på Zamores stuga har tvättats rent från alger och mossa och i början av april förbättrades gårdsplan och gångar med nytt grus och ny jord lades på där det behövdes.

Detta bidrog antagligen till att ett antal stenmurklor dök upp vid sidan av farstuviksten den 25 april.

Inga Lisa Gustafsson

Luften vi andas

Lördagen den 13 april hade hembygdsföreningen inbjudit representanter för kommunens miljö- och hälsovårdsnämnd, trafikplanering och annat miljöarbete, att komma till ladugården och redogöra för hur det står till med luftkvaliteten i Upplands Väsby.

Birgitta Hillblom, Linn Borg, Harry Bertilsson och Andrea Rishaug berättade initierat om nationella miljömål, lagar, mjölkvalitetsnormer och lokala politiska beslut och beskrev vad som styr kommunens arbete med luften vi andas, inomhus och utomhus.

Publiken var engagerad och ställde många frågor om trafik, radon, grillas på balkonger och annat och fick information

om de åtgärdsprogram som finns. Kommunen kan bistå med kostnadsfri och opartisk energi- och klimatrådgivning.

Inga Lisa Gustafsson

Vårvandring

Den 10 maj var det dags för vårvandringen. I år vandrade vi söderut, mot den blodiga historien om Rotebro Skans. Vi passerade Antuna och frågade oss i vilket av husen CJ Love Almqvist hade sin bostad.

Vi kom så småningom fram till målet som var Rotebro skans. Skansen var i bruk under flera blodiga krig under medeltiden och det kunde vi läsa på minnesstenen som står vid busshållplatsen och väntar på nyfikna besökare.

Ett snabbbesök vid milstolpen ” 2 mil från Stockholm” var också bland sevärdheterna. På hemvägen skulle vi besöka Sju riddares kärr men vi var ganska trötta så det blir kvar till en annan vandring.

Kjerstin Björkman

Foto: Helge Ahlberg

Mors Dag

Mors dag den 31 maj firades på Hembygdsgården med sång och musik. Gruppen "Hemvirkat" gav oss möjlighet att sjunga ut om både Jungfrun på Jungfrusund och Bättre och bättre dag för dag.

Vädermakterna bjöd på lite av varje, regn, blåst och faktiskt lyckades en solstråle ta sig igenom molnen någon kort sekund. Stämningen vad det dock inget fel på och ca 60 besökare tog sig till Hembygdsgården både

för att firas och fira Mor och kaffet och bullarna smakade lika bra som vanligt!

I Mjölkkammaren gjordes dessutom en del fynd bland de gamla fina sakerna och Ingrid Pettersson fick också sälja av sina vackra, sydda textilier. Kurt Frihammar bidrog med sin Växtmarknad och sålde både blommor och kryddor.

Det blev en trevlig, innehållsrik eftermiddag på vår fina Hembygdsgård.

Susanne Bergman

Nationaldagen 2015

Nationaldagen samlar alltid mycket folk till hembygdsgården, så även i år. Tunet var fullt av Väsbybor, som såg flaggan gå till väders lördagen den sjätte juni.

Dagens program var som vanligt fullmatat, men hembygdsgårdens ordförande Kjerstin Björkman och dagens konferencier Per-Ove Ståhlknapp gjorde sitt bästa för att det skulle gå undan, liksom Leif Berglund, Christina Gardos och Sofia Gullberg, som hanterade dagens medborgarceremoni. I år finns en tvingande regel för kommunerna att ordna medborgarskapsceremonier, men här i Väsby har vi haft sådana länge. Ovanligt många nya medborgare, nästan ett femtiotal, hade valt att delta i ceremonien.

Barn från Väsby Folkdansgille visade upp sina färdigheter på scenen, trollkonstnä-

rerna Johan och Andreas uppträdde, Picchus spelmän lät folkliga toner ljuda över nejden och Årets Väsbybo, Jenny Nilsson, presenterades av kommunstyrelsens ordförande, Mathias Bohman. Jenny Nilsson fick utmärkelsen för att hon under flera år, helt ideellt, varit stöd och hjälp för unga flickor i olika livssituationer.

För andra året i rad erbjöds drop-in vigsel och i år var det sex par, som lät viga sig av borgerlig vigselförrättare. För de små fanns ansiktsmålning i en hörna och alla, både stora och små, kunde förse sig med varm korv, saft eller kaffe med bröd. Till slut kom det lite regn, för första gången i Väsby nationaldagsfirandes historia. Men då var firandet nästan över.

Inga Lisa Gustafsson

Ekumenisk gudstjänst i Ladugården 14 juni

Den ekumeniska friluftsgudstjänsten firade i år sitt 15-årsjubileum. Det var det ingen som kom ihåg, men kan ju nämnas ändå. Med "friluftsn" kan det bli litet olika och i år tvingade vådrets gudar gudstjänstbesökarna att bänka sig i ladugården.

Den gamla koskällan fick pingla till samling och hembygdsföreningens ordförande, Kjerstin Björkman, hälsade de församlade välkomna. Gudstjänsten hade, trots kyligt och regntungt väder, samlat många deltagare och prästerna från de olika församlingarna turades om med genomförandet.

Pastor Göran Bondesson höll en tankeväckande predikan om hur det kan gå till, när det bjuds till fest och kyrkoherde Christofer Wilson berättade om Väsbyns kristna råd och informerade om sommarens olika kyrkliga evenemang.

Efter gudstjänsten kunde de som ville gå upp till hembygdsgården och dricka kaffe. Då hade molnen lättat och ingångspsalmsens ord stämde bra: "O, vad världen nu är skön, klädd i sommardräkten. Känn i skog, på äng, på sjön milda friska fläkten, ljuva dofter, fågelsång."

Inga Lisa Gustafsson

Allsång på tunet

På hembygdsgårdens gårdsplan hade ett 50-tal personer bänkat sig för kaffe och allsång den 12 juli. Till Birgitta Ritzéns pianoackompanjemang avverkades både gammalt och nytt - från "Hjalmar och Hulda" och "Elvira Madigan" till "Havsörnsvalsen" och "Visa vid vindens ängar".

Kjell Ehrnholm var konferencier, hälsade välkommen och talade om i vilken

ordning sångerna skulle sjungas. På sånghäftet angavs några "Regler för allsång":

Alla sjunger - helst samma melodi.

Sjunger du fel, stå på dig. Vi andra kan ha fel.

Allsångsprogrammet avslutades med "Sommaren är kort" och mycket riktigt doldes solen av mörka moln efter sista strofen.

Inga Lisa Gustafsson

Foto: Kjell Ernholm

Foto: Kjell Ernholm

Något om allmogesmide

Smidning innebär bearbetning av ett metallstycke genom slag eller tryck, varvid åstadkommes plastisk formförändring av stycket. Utöver formförändring syftar smidningen till att bryta ner gjutstrukturen och åstadkomma förbättrade mekaniska egenskaper hos materialet.

Frismidning för hand utföres med hjälp av en ässja för uppvärmning av ämnet. Dessutom hammare, slägga och diverse olika verktyg. Järn som smides har i regel låg kolhalt. Ämnet värms till +1.000-1.100 grader och formbearbetas med hammare och slägga på städet.

Smide är en metallprodukt framställd genom hantverksmässig eller maskinell smidning.

Smidbarhet är metalliskt materials egenskap och förmåga till hållbar plastisk deformation genom smidning utan att spricka. Smidbart material är i regel tämligen mjukt. Förhöjd temperatur bidrar till att göra materialet såväl mjukare som mer tånjbart. Varmsmidning fordrar i regel korrekt temperatur. För hög temperatur kan medföra att materialet brister. För hög temperatur medför vanligen att stålämnet blir sprött.

Allmogesmidet har genom tiderna varit den vanligaste formen av järnsmide på svensk landsbygd utanför städernas skråorganisationer och adelsgodsens, brukens och faktoriernas privilegierade verksamheter.

Innan skråväsendet infördes i slutet av medeltiden, var allmogesmidet den mest allmänna formen av smide. Med skråväsendets upphörande i mitten av 1800-talet kom allmogesmidets betydelse att ånyo ökas.

Husbehovssmide i gårdarna förekom på de flesta håll i landet med undantag för vissa utpräglade jordbruksbygder i Sydsveriges tidigare danska landskap med deras anknytning till kontinenten.

I äldre tider hade många gårdar sin egen smedja, där man tillverkade och reparerade de flesta smidda järnprodukterna för gårdens

egna behov. Tidvis utökades på sina håll denna husbehovstillverkning till framställning av smide för avsalu.

I större utsträckning har denna tillverkning varit lokaliserad till de s.k. hantverksbygderna bl.a. norra Skåne, södra Västergötland, Bergslagen, Siljansbygden m.fl.

I vissa bygder utvecklades omfattande produktion av t.ex. yxor, knivar, lieblad, som salufördes på marknader eller via ambulering handelsmän.

I de bygder där gårdssmedjorna saknades, så fanns i regel by- eller sockensmeder. De försåg traktens bönder med smidda järnprodukter, utförde reparationer av redskap och skodde hästar.

Under 1700-talet tvingades dessa hantverkare in under det näringspolitiska systemet, innebärande att allt hantverk skulle handhas av städernas borgare inom skråväsendets ram. Landsbygdens smeder måste hos landshövdingen anhålla om s.k. gärningsbrev och erlägga årlig skatt, gärningsören, till Kronan eller närmaste stad.

Allmogesmidet var till största delen svartsmide, d.v.s. bearbetning och utformning av arbetsstycket utfördes på städet med hammare, slägga, mejslar och dornar m.fl. verktyg. Man producerade nyttoartiklar t.ex. verktyg och jordbruksredskap, byggnadsjärn och olika fordonsdelar m.m. Vissa produkter erhöll utöver funktionalitet påtagligt dekorativ utformning, ofta avhängig av den utförande smedens yrkesskicklighet.

I författarens barndom i början av 1930-talet var gårdsmeden fortfarande aktuell på vissa gårdar i våra trakter. Vid Dyvinge gård i Hammarby socken bodde och verkade fortfarande den gamle smeden Olsson,

Sme-Olle.
Teckning: L E Jansson

”Sme-Olle”. Han hade vid den här tiden nått hög ålder, men utförde vid behov fortfarande sitt arbete med tillverkning och reparation av olika detaljer i järnsmide för gårdens och närliggande gårdars behov.

Dyvinge gårdssmedja belägen i Kobagen 150 m söder om ladugården.

Foto: L E Jansson 1970-talet

Dyvinge gårdssmedja. Interiör.

Foto: L E Jansson 1970-talet

Det hände vid flera tillfällen att jag, 4-5-åringen, fick stå innanför dörren i Dyvinge gårdssmedja och se hur farbror Olle utförde sitt skickliga hantverk. Han visade stor fördragsamhet med den lille åskådaren och jobbad lugnt och metodiskt med ässjan och hammaren på städet, där den glödgade järnbiten erhöll önskad form genom den gamle smedens skickliga hantering.

Något decennium senare stod Dyvinge gårdssmedja tyst och tom. Där fanns Olles olika verktyg ännu kvar och påminde om tiderna, då han fortfarande utförde sitt tunga och konstförfarna hantverk.

När min farbror Bernhard Jansson i början av 1970-talet höll gårdsauktion efter 36 år som bonde på gården, så hade jag tipsat Hembygdsföreningen om den mängd gamla smidesverktyg, som fanns i Dyvinge smedja och som skulle gå under klubban. De torde kunna ropas in för överkomligt pris för att ingå i Hembygdsföreningens samlingar. Tyvärr hann föreningens utsände inte med i svängarna.

När jag anlände till auktionen så mötte jag en påtagligt mycket lycklig man från Täby, som hade ropat in den intakta verktygs-

Gårdssmedjan vid Nibble gård, Hammarby socken på 1970-talet Foto: L E Jansson

samlingen för en billig penning och betraktade köpet som ett kap. Hembygdsföreningens representant hade tyvärr anlant vid en tidpunkt, då ”Sme-Olles” verktyg redan gått under klubban. ”För sent ska syndar’n vakna” är ett gammalt uttryck, som passade väl in i situationen den gången.

Lars E Jansson

Ur Inga Lundgrens memoarer

Om storbak och stortvätt på Nibble

Två gånger om året var det storbak. Först bakades rågbrödet. Då var mamma och jungfrurna uppe klockan fyra på morgonen. En av flickorna skulle arbeta till degen. Hon storskrubbade sina armar långt över armbågarna och knöt en snibb om håret. Det var sedan färdigt att dyka ner i tråget, där minst 50 kg rågmjöl blandades med 30 liter vatten jämte jäst och salt. Mamma stod bredvid med en stor, vit näsduk och såg till att inte en svettdroppe dröp ner i degen.

Efter frukosten klockan halv 7 skulle den ena flickan och jag börja baka. Det hade vi arbete med till klockan halv 11. Då gjordes en lika stor deg. Det blev mitt arbete.

Hela förmiddagen hade stora bakugnen eldats med långa kastvedsträn. Glöden rördes omkring över hela ugnen. Den var stor med 24 glatta stenplattor, lagom för en kaka på varje. Att raka ut den falnade glöden och sopa ugnen ren från aska var ett hårt arbete. Mamma sopade golvet med stora, yviga enrisruskor, som hon blötte i ett träämbur med kallt vatten för att de inte skulle fatta eld.

Så började mamma grädda brödet. Det hyvades in i ugnen med en brödsruta med 2 m långt skaft. Jag fick sno mig att hämta de uppjåsta kakorna. I början var ugnen så varm att samtidigt som en kaka sattes in, togs den första ut. Det blev omkring 225 kakor per gång. De gräddades samtidigt som middagen lagades och äts.

Kakorna travades ihop 10 stycken i varje bunt, löst mjöl och brända kanter klappades av, innan de hängdes upp i taket på långa stänger för torkning. Klockan ett stod vi återigen redo vid bakhordet och klockan sju på kvällen kunde vi hänga upp ytterligare 225 kakor.

Så gick det fyra dagar i sträck. Den femte dagen bakades mjuka, tjockare rågsikt- och vetekakor, samt en massa rund-

och långskorpor med kryddor i. Vetedegarna var lättare att göra. Mamma hällde lintervis med gult, skirat smör i degen. Det blev goda, möra skorpor. Flera nya femtioliterers mjölkflaskor blev fyllda med skorpor.

God sed på den tiden var att sända färskt bröd till grannarna. Torparen i Lura och ladugårdskarlen fick en stor hög av varje sort. Likaså fick granngårdarna Dyvinge och Södergården i Näle av det färska brödet. En stor trave mjukt, tunt rågbröd skickades med mjölkskjutsen till Elin och Rickard Eriksson. Deras kvinnliga biträde i affären tog en kaka direkt, öppnade kranen till sirapstunnan och ringlade sirap över hela kakan och åt.

Sådant ståhej hände två gånger om året, höst och vår.

Om stortvätt

Tänk bara att samla ihop en vittvätt efter så mycket folk. Långt i förväg kokades lut på björkaska, det fanns endast soda och såpa att köpa. Tre dagar tog familjetvätten. Den fjärde dagen tvättades åt drängarna. Fjärde dagens kväll skulle det bykas under halva natten. Det gick till så att stark lut kokades upp i öppen spis, trefotsgrytan rymde omkring 60-70 liter. Med en stor skopa slogs det heta vattnet över vitkläderna, som låg i ett stort kar. När allt var påhållt, drogs tappen ur karet och luten hölldes tillbaka i grytan för ny uppkokning.

Det dröjde en stund innan luten kokade igen, så under tiden dansade vi, Arvid Haglund spelade dragspel. En pojke från Vik hade han med sig, så nog fick vi hjälp att ösa den heta luten. En korg med kaffe hade mamma gjort iordning åt oss.

Nästa dag skulle detta jättestora, tunga bykkar plus klappträn, baljor och hinkar lastas på en flakvagn förspänd med två hästar och med Judit som kusk köras till sjön Fysingen intill Holmens gård, där det fanns en klappbrygga. Under klappningen

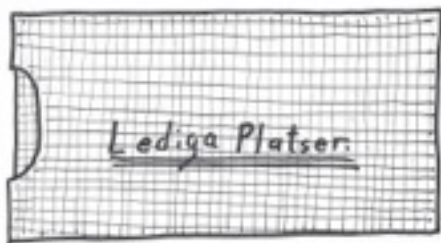
skulle kläderna sköljas i sjön. Vid dessa tillfällen fanns Elin Lööv att få som hjälp.

Vilket skojarlass på vägen från Nibble till Holmen! Men allt gick glatt till. När tvätten sedan var torr och lagd för mang-

ling, måste de två flickorna och jag dra mangeln. Det var en sådan där gammaldags mangel med stora stenbumlingar i. Fy, så tung den var!

Lediga platser

På loppmarknader kan man fortfarande fynda och hitta de mest oväntade saker. Plocka bland skräp och titta närmare på en del får man förstås göra för att hitta något av intresse. På Hötorget, där det är loppis varje söndag, fann jag ett pappersblad, utrivet ur ett skolhäfte, rutat för räknetal, hopvikt till en påse som tejpats ihop på baksidan. På framsidan stod det skrivet med blyerts "Lediga platser."

Och vad hittar jag inuti påsen? Jo, en mängd urklippta platsannonser från gamla tider. Exempel:

KAFFEKOKERSKA erhåller ordinarie plats. **TRE REMMARE**, tel 115132, fru Johansson.

Vidare en annons från **ASEAS LUNCH-RUM**, Rosenlundsgatan 29, där man söker **SPISBITRÄDE** och **SERVITRIS**, van vid vin och **NÅGRA FLICKOR** erhålla omgående anställning i Sundbyberg vid **METALLFABRIKEN CEKA AB**.

FLYHÄNT FLICKA sökes till trevlig tillverkning, lördagar fria, på tel 305145. **ORDENTLIG OCH SKÖTSAM PERSON**, fullt kunnig i matlagning erhåller god

plats hos 2 äldre personer i närheten av Umeå. Möblerad lägenhet erhålles och ett barn, helst i skolåldern, får gärna medtagas. Svar till "FRAMTIDSPLATS", DN hk.

Den som klippt ut och samlat dessa platsannonser har i jämlikhetens namn hopbringat urklipp för både män och kvinnor.

Exempelvis sökes i en annons **JÄRN-ARBETARE** med körkort, kunnig att skära med gas, tel 340320;

CYKELBUD helst med egen motorcykel eller moped söks av **LJUSKOPIE-RINGSATELJÉN RAPID** och en **BELYSNINGSFABRIKANT** söker **METALL-ARBETARE** som självständigt kan göra en ljuskrona från början till slut med svar till **S-FACKMÄN-GLÖDLAMPSARMATUR**, tel 235300.

NATTSTÄDARE, manlig eller kvinnlig, erhåller omedelbart plats å **CARLTON HOTELL**, Kungsgatan 57,

STUREBADET söker **MASKINTVÄTARE** kortare tid med vana vid herrtvätt, **BRÄDGÅRDSARBETARE** erhåller omgående anställning (tel svar), liksom **KONDI-TOR**, fullt kompetent, tel 864114.

VARUBUD sökes av **AB HJ. WESTER-LUNDS EFTR.** i Skeppshandeln på Skeppsbron 20. God lön och fri kost erbjudes.

Van **PORTVAKT**, kokseldning, i nuv. tjänstebostad 1 r.o.k. Läg.byte å Norr ger företräde. Svar till **HAMMARBY, DN**, St Eriksplan.

För att återgå till annonserna om kvinnlig arbetskraft så sökes **MODIST**, skicklig och van att expediera, till Stockholmsförort. Liten modern lägenhet finnes. Svar till **ENERGI, IDEALISK PLATS, DN** hk.

Hos **STOCKHOLMS ÅNGTVÄTT** behövs **SÖMMERSKA** för lagning av blåkläder. **KNAPPHÅLSSÖMMERSKA** och **PRESERSKA** sökes på olika telefonnummer, liksom **VAN HEMSÖMMERSKA** för enklare klänningar. **PRALINDOPPERSKA** eller **VAN CHOKLADARBETERSKA** erhåller anställning via tel 110980 och **HUSHÅLLERSKA** önskas till familj i villa, 3 personer, med svar till 15 nov. DN hk.

Platsannonserna är förmodligen alla klippta ur Dagens Nyheter, men något årtal hittar jag inte. **HUSHÅLLERSKORNA** försvann väl på 1950-talet? Kan det likaså vara på 50-talet man eftersökte **YNGLING**, stark och villig, för anställning i livsmedelsaffär? Mat och husrum skulle ynglingen få.

Och vad skulle urklipparen ha annonserna till? Det är väl knappast troligt att samma person söker arbete både som kaffekokerska och järnarbetare, i synnerhet inte på den tiden, då könsskillnaderna i arbetslivet var större.

Är det ett skolarbete eller en del i någon forskning? Den hemmagjorda påsen tyder på någon som levde i efterverkningarna av 1940-talets spara, ta tillvara och laga-anda. När tejen kom minns jag inte, men den som sitter på påsens baksida är gammal och har kladdat igenom papperet. Påsen kan ha varit enbart vikt från början och tejen kan ha klistrats på senare. Längre kommer jag väl inte med det.

Konsteraras kan i alla fall, att idag står det inga liknande platsannonser i tidningarna att läsa och alla arbeten finns väl heller inte kvar. Men för en kompetent konditor och en flyhänt flicka finns det väl alltid plats?

Inga Lisa Gustafsson

Ordspråk efter Gammel-Anna

Anna Carlsson, "Gammel-Anna", från Vaksala utanför Uppsala hade, när hon dog vid 100 års ålder 1966, över 1.500 visdomsuttryck (ordspråk, ordstäv och talesätt) upptecknade efter sig.

De är samlade i en bok som heter Lexikon för livet och en del av talesätten har vi citerat förut i Hembygden. Här kommer ytterligare ett, väl värt att tänka på:

"Den som vid tjugو års ålder inget lärt å vid tretti års ålder inget är och vid fyrti års ålder inget har, aldrig lär hon nånting, aldrig blir hon nånting och aldrig får hon nånting."

Så är det med det (i varje fall enligt Gammel-Anna).

Red.

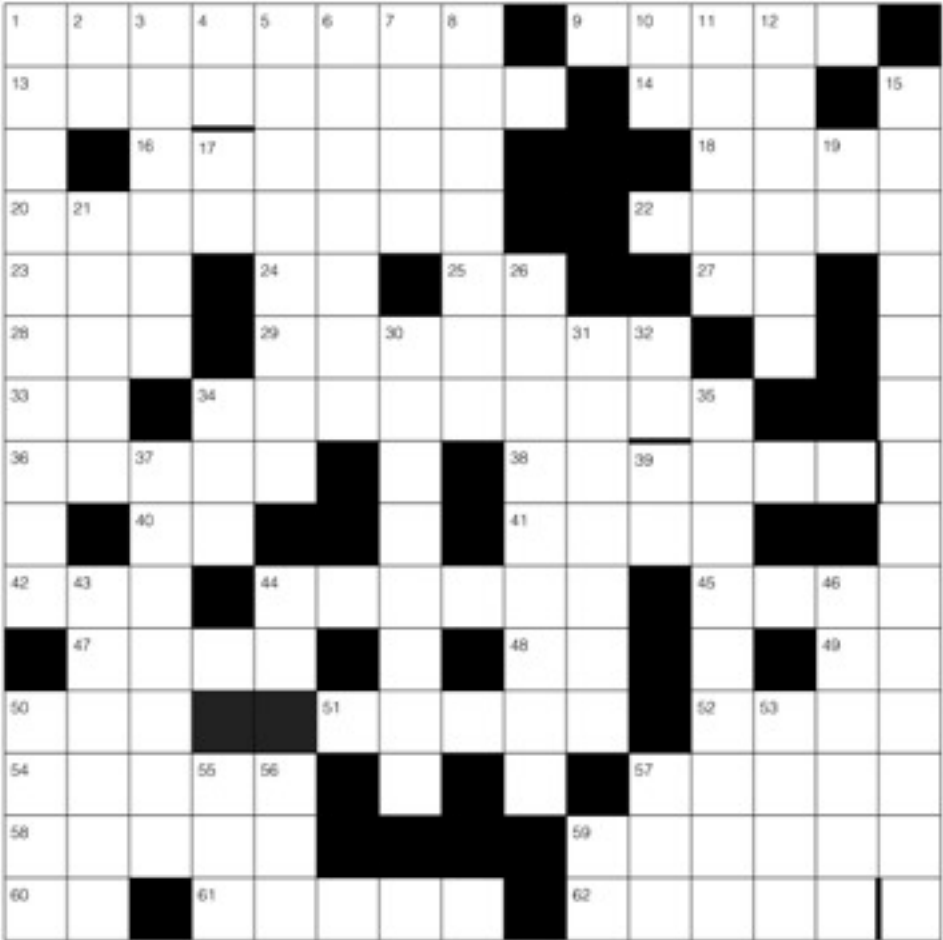
Vågrätt

1. De signalerar till dig som kund att nu är jag här.
9. Vad vore ett julbord utan det?
13. Smälter vid 660 grader
14. Glöder
16. Många utgifter betalas :-vis.
18. Laxfisk
20. Finare mandelmassa
22. Svit
23. Scarf
24. Maine
25. Knog
27. Tantal
28. Ingen utan eld
29. Kan vara från Baltikum
33. Giftermålsbalken
34. Postulat
36. Engelska sjukan
38. Backhoppare med egen stil
40. Hette tidigare IC
41. Arvegods
42. Där tillverkas Tudorbatterier
44. Rådlös
45. Alldeles intill
47. Avvakta
48. Godkänt
49. Ekipage
50. Storbank
51. Utkast
52. Där reste bl.a. Sven Hedin
54. Hurringen
57. Istället för prosit
58. Tvåskafattyg
59. Kärleksfull
60. Läger skytten an
61. Kindergarten
62. Koncilium

Lodrätt

1. Drev "Bleckis"
2. Kraft
3. Snusgubbe
4. Bilföretag
5. Salva
6. Versfot
7. Ståndpunkt
8. Istället för aning
10. Plattstorlek
11. Aktualitet
12. Sloknad vulkan i Turkiet
15. Finns en sådan vid varje järnvägsstation?
17. Höjd
19. Gammalt ord för linjal
21. Primitivt djur
26. Djävulsk
30. Biltillbehör
31. Hadderianmannen
32. Partibeteckning
34. Gänget framför andra!
35. Duke
37. Seglarfågel
39. Vapenslag
43. Weberopera
46. Anbefallde
50. Skönt för skalder att få göra
53. Ateism
55. Lundegård
56. Del av Nidelva
57. Kan hon heta
59. Fornnordisk gud

Korsord 3 2015

Konstruktör: Lennart Hedlund
 Lösningen insändes senast 4 oktober till:
 Hembygden, Box 40
 194 21 Upplands Väsby
 Märk kuvertet "KORSORD nr 3 -2015"
 Vinnare korsord 2 - 2015
 Carl-Eric Nilsson
 Axel Vigren
 Bengt Eriksson

Lösning till korsord 2 2015

Hyr lokal med atmosfär

Upplands Väsby Hembygdsförening erbjuder Nedre Runbys LADUGÅRD till konferenser, årsmöten, kurser, minnesstunder och liknande.

Hyresansvarig ska vara lägst 30 år

LADUGÅRDEN är en handikappvänlig lokal med plats för upp till 50 personer. Tillgång till kök med utrustning för enklare tillagning av förtäring.

Diskmaskin finns ej.

LADUGÅRDEN ligger på bekvämt avstånd från Upplands Väsby pendeltågsstation

Det finns en stor parkeringsplats i anslutning till pendeltågen och närhet till ladugården. Buss 562 från pendeltågsstationens västra sida med hållplats 150 meter från ladugården.

Uthyrning

Ingegerd Peterson

08 - 590 347 76

Telefontid mån - fre

09.00 - 16.00

OBS!

Årsavgiften ska vara betald före 30 november för att du ska räknas som medlem och få Hembygdens decembernummer.
Styrelsen

Adressändringar

Det är viktigt att lämna adressändring för att erhålla alla nummer av vårt medlemsblad.

Varje exemplar av medlemsbladet som kommer i retur och får skickas ut ytterligare en gång med rätt adress, belastar föreningen med extra portokostnader, varför vi, som vi tidigare påtalat, inte gör några ytterligare utskick.

Givetvis finns tidningen att hämta på Hembygdsgården till exempel vid de arrangemang som hålls på Hembygdsgården.

Gör som Sigge: Fira Ingrid-dagen!

Upplands Väsby Hembygdsförening

STYRELSE 2015- 2016

Kjerstin Björkman, ordförande
Klas Lundkvist, vice ordförande
Gun-Britt Welander, kassör
Barbro Fredriksson, sekreterare
Inger Nyström, ledamot
Ingegerd Peterson, ledamot
Susanne Bergman, ledamot
Kurt Norlin, ledamot

Telefon

590 320 82
508 317 12
590 843 19
590 339 86
0704390748
590 347 76
590 858 84
590 338 38

ERSÄTTARE

Berit Östman
Gunilla André
Kjell Ehrnholm
Ulla Ekengren

590 820 46
590 338 34
590 343 62
076 309 15 32

MEDLEMSBLADET HEMBYGDEN

Inga Lisa Gustafsson

590 336 42

REVISORER

Ordinarie

Ove Gustafsson
Mats Lejdeby

Ersättare

Anette Ernholm
Börje Thörn

VALBEREDNING

Roland Storm, sammankallande
Leif Berglund

070 7292760

———— Besök oss också på: www.hembygd.se/upplands-vasby ————

Box 40, 194 21
Upplands Väsby

Besöksadress
Hagvägen 2/Pukslagargatan

E-post

info.uvhbf@gmail.com

Plusgirokonto

29 81 91-8

Årsavgift (2015)

150 :-